

Beszélgetés Dombi Ildikóval, a Nemzeti Művelődési Intézet szakmai-módszertani főosztályának vezetőjével

Mátyus Aliz: *Dombi Ildikóval a beszélgetés időszerűségét már az is adja, hogy a Nemzeti Művelődési Intézet munkája új igazgatóval és vezetéssel csaknem másfél évvel ezelőtt megkezdődött, és főosztályvezetőként ő az, aki az ország módszertani programjait irányítja – tehát vezetője az Intézet legmozgékonyabb részének, amelyik ez alatt az idő alatt már nagyon sokat tudhat maga mögött.*

Dombi Ildikó – csak úgy mint intézetünk főigazgatója – Békés megyéből érkezett, nagy tapasztalattal és az intézeti munkához nélkülözhetetlen ismeretekkel.

Dombi Ildikó: A megyei feladatellátásba '93. április 1-jén kapcsolódtam be, a Békés Megyei Művelődési Központban kezdtem dolgozni művészeti referensként. Az elmúlt húsz év alatt a megyei területi feladatellátás minden szegmensével találkoztam, a legkülönbözőbb helyzetekben, eltérő korszakokban, így amikor fénykorukat élték a megyei művelődési központok, vagy az utóbbi években, amikor objektív feltételeiket, pénzügyi forrásait tekintve – miközben ezek szegényesek voltak – nagyon különböztek. Előfordult, hogy megmaradt intézmények városi és megyei feladatot láttak el, volt, ahol közgyűjteményekhez kapcsolódtak a megyei közművelődési feladatellátással foglalkozók, olyan is

akadt, ahol közművelődési megállapodás alapján végezték a feladatokat. Miután a területnek volt egy országos hálózata, valamennyi megyei kollégát ismertem, sőt a munkájukat is figyelemmel kísértem – hiszen ahhoz, hogy egy szakember képes legyen folyamatosan megújulni, kell, hogy ismerje a többiek tevékenységét –, így tehát az intézeti munkám megkezdésekor nem kellett velük ismerkednem, sőt, húsz év alatt olyan emberi kapcsolatok alakultak, amelyek közül tudhattam, melyek lehetnek fontosak számomra, melyek irányadók, iránymutatók. Sok tapasztalt, rutinos szakember van a megyei hálózatban, akiktől máig is tanulhatok, remélem, hogy a fiatalabbak között meg akad olyan, aki tőlem tud tanulni.

Amikor az intézeti feladatra lehetőséget kaptam, összegeztem magamban szakmai húsz évem tapasztalatait, összegeztem ismereteimet, de még a benyomásaimat is mozgósítottam, hogy a feladattervezés során mindent a legelőnyösebben tudjak felhasználni, beépíteni. Az a feladatfinanszírozási modell, amire nekem módom nyílt Békés megyében, amit ott kipróbáltam, alapja lett annak a munkának, amit a Nemzeti Művelődési Intézetben az elmúlt év szeptemberében elindítottunk. Áttekintettük a kollégák szakmai munkáját, rendelkezésünkre

álltak a szakfelügyeleti vizsgálatok, és sok-sok ismeret, tapasztalat, ami megyei módszertani munkát előkészítő partnereimé volt. Tavaly ősszel kristályosodott ki a feladatfinanszírozási modellnek az országos mintája, ami alkalmas rá, hogy azt az egyenlőtlen helyzetet, amibe került a területi feladatellátás, korrigálja. Mégpedig a megyei sajátosságokat figyelembe véve, és megőrizve az értékeket, amelyek összegyűltek, felhalmozódtak, és a tapasztalatokat programonként is. A megyei hálózatban dolgozó szakemberek természetesen véleményezték a

szakmai tervet. Fontos, hogy egyfajta megújulás megtörténjen, erre égető szükség van, hiszen a közművelődés része a mindennapi életnek, még akkor is, ha ez nem tudatosul az emberekben. A gyerekeket elvisszük a néptáncsoportba, elmegyünk, megnézünk egy színházi előadást vidéken a művelődési házunkban, a hölgyek tornázni mennek, nyelvet tanulnak, a fiatalok közösségeikben megváltják a világot, sok-sok dolgot megélünk intézményeinkben, szervezeteinkben, de nem gondolunk rá, hogy a közművelődés részesei vagyunk eközben, amelynek létrejöttéhez tervező tevékenység szükséges, amely figyelembe veszi a társadalmi elvárásokat és él a körülményekkel.

Ha a saját pályámra gondolok, amikor 1986-ban leültem egy vidéki kultúrházban Kamuton, az első munkahelyemen a számítógépemhez, ami még Commodore 64 volt, el nem tudtam volna képzelni, hogy egy országos hálózatot lehet úgy működtetni, hogy megírok egy levelet, és az 19 megyei irodában landol. Vagy, ha hirtelen, egy órán belül szükségem van válaszokra, akkor öt percen belül öt megyei kollégám levele jelenik meg a monitoron.

Megújulunk. Emberként is, és természetesen a szakmánk is. Miközben a gazdasági válság, a társadalmi problémák mindennél erősebben felhívják rá a figyelmet, hogy vannak értékek, amelyek örökérvényűek. A mi szakmai, módszertani tevékenységünk célja, hogy ezeket előtérbe helyezzük, felhívjuk rá a figyelmet, persze ezt úgy, hogy a jelen, a 21. század kihívásainak is megfeleljünk.

A művelődési ház hálózat nagyon eltérő feltételek között működik.

Pedig a legkedvezőtlenebb helyen élő emberek számára – akik esetleg munkanélküliek is – ezek teszik lehetővé, hogy az adott településen jussanak ismeretekhez, tudáshoz, érzelmet gazdagító programokhoz. Minden embernek kell a szellemi táplálék is, hogy töltődjön, olyan életet tudjon élni, hogy a gyerekeik az értelmes élet példáját lássák, a fiatalok az ehhez tartozó szemléletet vigyék tovább. Én hiszem azt, hogyha olyan emberek mozgatják egy helyi társadalom életét, közművelődését, akik nem elfá-

Arad megyei fotósok kiállításának megnyitója

sultak, vannak elképzeléseik, céljaik, érzelmileg gazdagok, tudják, hogy mit akarnak, és észre veszik, hogy mit akarnak mások, akkor ez működik.

A megyei feladatfinanszírozási modellnél – a törvényi megfelelés mellett – ez volt az elsődleges szempont. Nem véletlenül került a közművelődési szakemberek képzése mellett az amatőr művészetek ügye hasonlóan fontos helyre, no és az ifjúsági munka, az ifjúsági közösségfejlesztés előtérbe. Aztán nem véletlenül jöttek a mintaprogramok, amelyek lokális társadalomfejlesztést, gazdaságfejlesztést szolgálnak, hátrányos helyzetű emberekkel foglalkoznak. Apró lépésenként, de a szemléletformálásban ezek az apró lépések mérőkövek.

Amikor én Békés megyében lehetőséget kaptam arra, hogy feladatfinanszírozás keretében dolgozzak, akkor Domokos László úr volt a megyei közgyűlés elnöke, azt mondta: megérti, hogy fontos a közművelődés, de közgazdászként úgy gondolja, mindenképpen meg kell tudnom fogalmazni, hogy mi a cél, és ezzel milyen problémát kezelünk. Mindent meg kellett indokolni. A Kapunyitogató program úgy indult, hogy a Magyar Művelődési Intézetnek 2008-ban volt egy kutatása, a 30 ezer fő alatti települések közművelődési intézményeit vizsgálta, akkor Békés

megyében 21 településen nem volt olyan művelődési ház, ahol közművelődési szakember irányította a munkát. A rendezvényt kapcsolatosan rendkívül jó tapasztalataim voltak. A gyerekek, értékes produkciókkal találkozhattak. Korábban nem biztos, hogy megfelelő előadásokat választottak nekik, vagy el kellett a minőségért utazni, amit a pedagógusok, szülők nehezen vállaltak. A program ugyan egy-két napot jelent az adott település életében, de olyan szintet hoz, ami egyedülálló. Falunap mondhatni mindenhol volt, populáris műfajokkal, esetleg a helyi csoportok is felléptek, de már azt gyakran nem tudták, hogy a megyén belül 50 kilométerre, akár professzionális szintű amatőr művészeti közösségek vannak, amelyek színvonalas műsorra képesek. A megyei módszertani feladatellátásban ötvözni próbáljuk azt, amit a felmenő rendszerű amatőr művészeti programok megszervezése kapcsán tapasztalunk. Hogy igen, vannak jó előadások. A néptáncról a színjátszásig, a bábjátékon keresztül minden területen. És ezeket érdemes népszerűsíteni, hiszen ezzel az amatőr művészeti mozgalmat is segítjük. Arról nem is beszélve, hogy lehet, hogy épp az unokatestvér jön át fellépni a másik faluból, tehát olyan plusz töltetük lehet ezeknek a programoknak, ame-

lyekre nem is lehet előre gondolni. Ilyen módon több dolog kapcsolódott össze, hihetetlen élményeink voltak. Így kimondva furcsán hangzik, de az emberek azt nézik meg, amit szerveznek nekik. Ha egy profi népzenekar visz ki egy rendhagyó népzenei órát, erről senki sem hitte volna, hogy a nyugdíjas néni és az óvodás gyerek is ugyanúgy élvezi, pedig élvezik, és mosolyt csal az arcukra. Én számtalanszor megéltem. Két táncos párt és egy profi népzenekart, a nézők egy óra hosszáig szinte tátott szájjal néztek, és vastappsal búcsúztak tőlük. Ha azt halljuk, hogy mindenki a tévét, a valóságshow-kat nézi, csak arra kell gondolni, azért, mert ezt közvetítik nekik. A szakmánk, a közművelődés felelőssége, hogy az emberek együtt szeressenek lenni, és megérezzék a jó lelket építő hatását és a tőle való jókedvet. Közben egyfajta összefogás alakul ki a környéken élők között. A feladatfinanszírozási modellben megfelelő pénzügyi feltételekkel tudjuk a programjainkat ennek érdekében megvalósítani.

Van egy terület, a bábjáték, amit én nagyon fontosnak tartok, és célokom az, hogy ezt egy picit erősítsem, hiszen a gyerekek művészeti nevelése szempontjából ez egy kulcsfontosságú művészeti ág, és méltánytalanul háttérbe szorult. Az elkövetkezendő időszakban az amatőr bábművészetre is szeretnénk hangsúlyt fektetni. A vi-

zuális neveléstől kezdve az érzelmi nevelésen át még a pszichés és mentális problémákra is ad egyfajta kezelési technikát. A kisgyerek bele tudja élni magát egy-egy mesefigura helyzetébe, ő készítheti el a bábokat, kreatív lehet. A bábművészet egy olyan csoda, amit nem szabad csak a professzionális világban hagyni, a kultúráját vissza kell hozni amatőr területre is.

A honlapunkon folyamatosan jelennek meg a különböző megyei tudósítások a megvalósult programokról, rengeteg szívhez szóló sort olvastam, arról nem is beszélve, amit a kollégák mondanak. Minden megyében egyéni szín került a Kapunyitogatóba, ami függött attól, hogy mivel akart és tudott büszkélkedni a falu, függött attól az embertől, aki a programot szervezte. Volt, ahol a helyi ételekből tartottak kóstolót, volt ahol közösen főztek, máshol a műsor interaktív lett, annyi ma már a jó példa, nagyon sok ötletet lehet innen meríteni.

A feladatfinanszírozásnak fontos eleme a közművelődési szakemberek képzése, ez egy fontos terület, amihez nagyon sokat ad a hálózatszerű működés, aminek köszönhetően lehet egymástól tanulni, és ez a minőségfejlesztés szempontjából elengedhetetlen. Én elkötelezett híve vagyok a közművelődés minőségfejlesztésének. Muszáj a szakmának alkalmazkodni, muszáj konkrét indikátorokkal, mérőszámokkal bizonyítani, hogy olyan

tevékenységet végez, amire a helyi társadalomnak szüksége van, és ennek garanciája a minőségfejlesztés. Nem véletlenül került a kötelező feladatok sorába ez a terület.

M. A.: Érdekes lenne mindezt most a közösségépítés oldaláról megnézni.

D. I.: Közösségépítéssel nagyon régen foglalkozom. Nagyon aktív civil munka van mögöttem. Mindig az együttműködés volt a fontos. Dolgoztam a Közösségfejlesztők Békés Megyei Egyesületében, a néptánc szövetség titkára, rövid ideig elnöke voltam Békés megyében '94-től 2012-ig, a Körös Vidék Drámapedagógiáért Alapítvány munkáját is segítettem titkárként. A közösségépítésben az amatőr művészeti mozgalomnak nagyon fontos szerepe van. A Békés Megyei Néptáncosok Szövetsége azért említendő ilyen szempontból, mert épített egy szakmai közösséget az együttes vezetőknek, de a különböző szakmai programok szervezésével, a továbbképzésekkel a táncosoknak is kialakult egy hálózata. Én egyrészt fontosnak ítélem a szociálpszichológiai szempontból fontos közösségépítést, de nagyon fontosnak tartom a helyi társadalomfejlesztést is. A Közösségfejlesztők Békés Megyei Egyesülete révén nem egy településfejlesztő munkára ráláttam, megismertem azokat a módszereket, amelyekkel a közösségfejlesztők dolgoznak. Biztos vagyok benne, hogy ha egy közművelődési szakember egy településnek a közművelődését jól akarja irányítani, akkor a közösségfejlesztési módszereket beépíti a mindennapi munkájába. Ezek a módszerek – egy bizonyos idő után – valójában adódnak, ezeknek jönniük kell. A szakmában jó, hogyha az ember egy-két területen el tud mélyülni, de nekünk az is nagyon fontos, hogy észrevegyük, mi az, amit segíteni kell, mi az, amit el kell engedni. Erre példaként mondanám, hogy valamikor a helyi rádiózás, televíziózás, kábeltévék a művelődési házakban indultak. Ma már nagyon ritkán találunk közművelődési intézmény által működtetett televíziót. De ugyanezt mondhatom a nyelvtanulástól kezdve több területről.

A mi szakmánk munkája nem olyan munka, hogy bejövök 8-kor és

A Zala Megyei Népművelők egyesülete szakmai napján (fotó: Pers Lajos)

fél ötkor hazamegyek, és letettem. Új ötleteket én nagyon sokszor főzés közben kapok. Vagy megyek az utcán, látok valamit, ez hoz egy új gondolatot, amit másnap a munkámba beépítek. Muszáj nyitottnak lenni, és követni a körülöttünk lévő világot, és megújulni. Ebben a szakmában nem lehet kívül maradva eredményt elérni. Minden folyamatot belülről kell megélnem, akár rendezvényt szervezek, akár helyi társadalomfejlesztéssel foglalkozom, akár egy együttesnek a szakmai munkáját segítem.

Én most már a középgenerációba tartozom. Szerencsém volt mindig, fantasztikus emberek voltak körülöttem, volt kiktől tanulnom. Aztán 2007-től öt évig egy olyan csapattal dolgoztam, amelyikben mindenki fiatalabb volt nálam. Na, ekkor tudatosult bennem, hogy mekkora felelősség van a vállamon. Az egyetemekről kijövőknak nehéz a tudást a mindennapi életben alkalmazni, a tapasztalt gyakorlati szakemberek feladata segíteni az új generációt.

És valahogy úgy kell a következő szakmai generációt nevelni, hogy evidens legyen számukra, hogyan tudom erősíteni az identitástudatot, az egymásért való cselekvést, az egymásra odafigyelést. És ösztönözni a szellemi építkezést. Hogy sikerüljön, ez a mi szakmai felelősségünk.

M. A: Vajon a Kapunyitogatóról vannak-e olyan visszajelzések, hogy ezek is közösségfejlesztő hatásúak?

D. I.: Nem is egy esetben. Békés megyében, már lehet a program kimenetelét és folytatását látni, mert eltelt négy év. Hunyát tudnám példaként hozni, a hunyai polgármester asszonyt, akivel volt már beszélgetés a Szín – Közösségi Művelődésben¹. Vele egy Kapunyitogató program kapcsán találkoztunk először, no és utána sokszor, ő közmunkásokkal kifestette a kultúrházat és később szakembert is foglalkoztattak. De sokkal többről van szó ennél. Ha egyszer egy településre elmegyünk, és egy programot megvalósítottunk, a nyomában megjelenik az emberi bizalom. Az egyik családtagom mondta, hogy nekem mennyi ismerősöm van a Facebookon. Igaz,

Képzőművészeti pályázat díjátadó

hogy ezek egy része magán természetű, de mert huszon... éve ezen a területen dolgozom, amatőr művészekről kezdve a civil szervezeti tagokon át nagyon sok olyan ember jelöl be ismerősként, akivel munkakapcsolatba kerültem. Ha megyei módszertanosként dolgozok, ezt a kapcsolatrendszert a csoportok vezetőivel, a polgármesterekkel, a szakmabeliekkel építem, ha településen dolgozom, akkor a lakossággal. Ebbe beletartozik az is, hogyha problémájuk adódik, amit nem tudnak kezelni, keresnek. A közel 20 éves megyei módszertani munka azt hozta, hogy én Békés megyében nem tudtam olyan települést mondani, ahol ne lett volna valaki, akihez fordulhattam volna, ha bármilyen szakmai munkát kezdeményeztem. Van ennek a munkának hozadéka, de türelem, az kell hozzá. Jelenleg az országos hálózatban azok a kollégák bírnak szakmai kapcsolatrendszerrel, akik régen a megyei intézménynél dolgoznak. Bírom benne, ha így tudjuk folytatni az elkezdett munkát, akkor a legfiatalabbnak is öt év múlva komoly szakmai hálózatuk lesz.

M. A: Van a Kapunyitogató, és vannak más programok. Ezek ugyanarra a településre kerülnek? Egymásra épülnek? Vagy, hogy minél több helyet

el lehessen érni, minden máshova kerül? Ez mint rendszer, hogy épül fel?

D. I.: Én azt szeretném, hogyha minden települést elérnénk pár év alatt Magyarországon. Viszont, ha vannak olyan kedvező tapasztalatok egy mintaprogram kapcsán és úgy ítéli meg az adott szakember, hogy ezt folytatni kell, akkor erre is lehetőségem lesz, lehet építkezni, lehet őket kiegészíteni, továbbvinni. A program jellege fogja megmondani, hogy milyen formában. Nagyon izgalmas dolgok ezek, mert a megyei irodák,

Egy szakmai nap levezetése

1 Szín – Közösségi Művelődés, 2012. december, 17/6., 14-18 pp.

Vajdahunyadvár, 2013.

ahol a kollégák négyen vannak, csak koordinálnak. Tehát partnerekre van szükségük, partnerek kellene a civil szektorból, a települési önkormányzatoktól, a közművelődési intézményekből. Ilyen volumenű programsorozatokot, amelyeket a kollégák megvalósítottak, csak hálózati munkában lehet lebonyolítani. Ha jövőnk-megyünk, jó a kapcsolati hálónk, meglátunk egy programot, hallanak róla, akkor jönnek a partnerek. Nem biztos, hogy minden a mi tudásunkra fog épülni. Ha figyelünk és követjük, ami a megyében történik, lehet, hogy találunk civil szervezetet, amelyiknek csak egy kis bátorítás, egy kis forrás, és esetleg a közös gondolkodás kell, és ennek révén valami megszületik. Ilyen példa Somogy megye, ahol egy civil szervezettel valósítottak meg egy programot Szalay Lilla kolléganóm és Őszi Zoli kollégám². De ha visszamegyek Békés megyébe – ugye az ember visszakarodik a saját megyéjébe –, ott hátrányos helyzetű gyerekekkel, köztük cigányok részvételével szerveztek Békésen egy művészeti tábort. A tábor volt az indítás, és havonta egy alkalommal folytatják ezt egy szakkör formájában. Nem csak az a cél, hogy egy dolog megvalósuljon, keressük, hogyan lehet rá építkezni, továbblépni. A békési programban nekem nagyon tetszett, hogy egy festőművész indián

maszkokat festett a gyerekek arcára, életnagyságú papírfigurákat készített, amelyekből a fejek hiányoztak, és az indiánarcukat dugták be a gyerekek. Ettől a pillanattól mindenki indián lett. Művészeti eszközökkel talán az etnikai problémák kezelésében is tudunk egy apró lépést tenni. Ezek a gyerekek az elején egymás kezét se fogták meg, a záró programon meg együtt táncoltak a táncházban. Ezek a gyerekek vélhetően másképp látnak öt év múlva is, mint azok, akik nem vettek részt ilyen programokon. A módszerek nem újak, az a fontos, hogy felhívjuk a használhatóságukra a figyelmet.

Én minden mintaprojektet bemutatnék a lapban, mert terjeszteniünk kell ezt a fajta gondolkodást. A kollégáim tudják, hogy nagyon ösztönöztem a csapatot. A somogyi folyamat úgy indult el, hogy a Vidékfejlesztési Minisztériumban egy IKSZT konferencián voltam, és Gelencsér Géza, aki egy somogyi kis faluban, Törökkoppányban vezet egy civil szervezetet, előadott. Érzékeltem, hogy fantasztikusan dolgoznak, miközben pici a település és hátrányos helyzetű, jöttem az intézetbe, de már útközben hívtam Szalay Lillát, hogy ki kell menni Törökkoppányba. De adj' uramisten azonnal! Fél óra múlva csörgött a telefon, hogy Törökkoppányba egy héten kétszer megy busz, ők meg már holnap mennének. Elmentek, aztán Gelencsér Géza jött az Intézetbe, beszélgettünk, a kollégák egyeztettek, munkakapcsolat indult el és így született a dédnagyanyáink hímzését feldolgozó mintaprojekt Törökkoppányban³.

Hiszem, hogy mindenhol vannak ilyen emberek.

Nekünk az a célunk, hogy társadalom minden területén megtaláljuk azokat az embereket, akikkel lehet együtt dolgozni, legyen szó közművelődésről, önkormányzatokról, civil szektorról, gazdasági szektorról. Azt tapasztalom, hogy most már egyre több vállalkozó nyitott a közművelődésre, a szakma figyelmébe ajánla-

A fiatal csapat

2 Leírása olvasható a Szín – Közösségi Művelődés

3 Szín – Közösségi Művelődés

nám, hogy keressék a kapcsolatot a gazdasági szektorral. A vállalkozóknak vannak gyerekeik, van családjuk, és az a tevékenység, amit mi végzünk, az ő életükre is hat. Az én szülővárosomban például gumiszerezést végző vállalkozó hozott létre egy alapítványt és most fogyatékos gyerekeket lovagoltat, pályázati forrásból egy régi paraszt szerszámok gyűjteményét alakította ki. Szakmai munkájában talán elérte azt a csúcst, amit elérhetett, keresett egy új területet, létrehozta a Nyeregben Alapítványt. Ez olyan pozitív példa, amire máshol is nyitottak lehetnek.

M. A: És mi a helyzet a helyi érték alapú közösség fejlesztéssel?

D. I.: A Hungarikum törvényhez kapcsolódó végrehajtási rendelet a közművelődési területet nevesíti. Hosszú évek óta nem volt olyan más területen született törvény, ami a partnerségünk jogszabályban rögzített lett volna. Ez megint egy szakmai mérföldkő, amit ki kell használni. A feladatfinanszírozásban is megjelent a helyi értékek feltárásának a segítése, valamint a Hungarikum klubok létrehozásának az ösztönzése. Nagyon fontos feladatunk lehet benne. De amit én hangsúlyoznék, az hogy ez helyi ügy, lokális ügy. Mi segítjük a folyamatokat, és nem mindent megmondók akarunk lenni. Az identitástudat, az, hogy tudom, hogy mi a jó körülöttem, mi az érték, kell az önbizalomhoz, kulcsfontosságú az életben való boldoguláshoz – és a helyi értékkel foglalkozás ilyen alapon közösségfejlesztés, helyi társadalomfejlesztés.

Egy szakmai programon népművelők beszélgettek a helyi értékekről, és előjött a nagymama lekvárja, a házi termékek fontossága. Egy velem egyidős kolléganő azt mondta, hogy tányán nőtt föl, csak túrós lepényt ehetett és csak palacsintát, és annyira szeretett volna cukrászsüteményt enni. És most azt mondjuk, hogy termeljük meg, és együk azt. Persze, hogy a cukrászsüteménynek is megvan a helye az életben, de ne misztifikáljuk a távoli dolgokat. Nem biztos, hogy nekünk papáját kell ennünk és avokádó krémet, ha körülöttünk minden megte-rem. Egy faluban egy kis veteményes

kertet lehet működtetni. Én úgy nőtem föl, hogy a szüleim, nagyszüleim, dédszüleim, mindent megtermeltek – tyúk, tehén, minden volt körülöttünk. Sosem voltunk gazdagok, de semmi- ben sem szenvedtem hiányt. Ebben a nehéz gazdasági helyzetben azoknak az embereknek, akiknek van módjuk rá, hogy ezzel könnyítsék az életüket, segítünk, hogy ezt a kultúrát elsajátítsák. Van egy generáció, amelyik már úgy nőtt föl, hogy tésztát csak a boltban látott. Tanúja voltam egy Kapunyitogató programon, hogy a helyi nyugdíjasok jöttek, és azt mondták, hogy nekik az a legfontosabb, hogy csigatésztát készítenek. És elhozták a tojást, a lisztet, és a tésztát ott gyúrták meg a gyerekek szeme előtt. Ott csodálták a gyerekek a tésztakészítést, akkor tudatosult bennük, hogy azt nem csak zacskóban polcra lehet levenni. Nem hiszem, hogy mindenkinek ez a megoldás az életére. Hogyha egy kutatóorvos nem főz lekvárt, hanem megvásárolja, amit egy falusi ember állít elő, akinek más lehetősége nincs a megélhetésre, az nagyon jó dolog. Nem biztos, hogy a televízió előtt kell ülni, sorozatot nézni, ha lehet a saját életemért is tenni. És erre vissza kell tanítani az embereket. Nekem természetes volt, hogy a virágmagvakat elrakták ősszel, és tavasszal nem palántáért mentünk a kerteszetbe, hanem vetették a virágmagokat, és utána szétpalántolták. Mindennek megvolt a helye, a muskátli bekerült zsákban az istállóba. Ezek a tudások itt vannak körülöttünk. Ez egy kultúra, igenis a

vidéki életnek van egy olyan kultúrája, ami még itt van a nagyanyáink tudásában. Ezeket vissza kell építeni. És, ha van, aki most azt mondaná, hogy a közművelődéstől messze kerültem, hát nem! Ezek kapcsolódnak egymáshoz.

M. A: Az élete, az életmódja más annak, aki foglalkozik valamivel, s nem a tévé előtt ül. Más gyerek nő fel így és úgy – a két különböző kultúrában. Beszéljünk még a Magyar Érték Napja rendezvényről!

D. I.: Hihetetlen rövid idő alatt óriási összefogással valósult meg ez a program. Délután, amikor a Bazilika bejáratánál a lépcsőjéről szétnéztem, emberekkel teli teret láttam. És nagyon sok külföldi volt. A turistáknak máshol nincs módja ilyen módon az ország értékeivel megismerkedni. Lehet, hogy egy idő után olyan jelentős és közismert rendezvény lesz a Magyar Érték Napja, mint a Nemzeti Vágta. A helyi értékeknek azt hiszem, ez lesz az a rendezvénye, amely kellőképp reprezentálni lesz képes. És, mint ahogy a Nemzeti Vágta van helyi döntő, lehet, hogy egy idő után lesz majd megyei érték nap, lesz megyei értéktár, és onnan lehet az országos bemutatkozásra választani. S talán érdemes lenne elgondolkozni egy Hungarikumok Palotájáról vagy egy Magyar Értékek Házáról, ahol egész évben láthatnák a turisták az ország értékeinek javát.

Nagyon sokat köszönhetek valamennyi kollégáimnak, sokat dol-

Kapunyitogató Molnáriban

goztak és nyitottsággal álltak a programhoz.

M. A.: Szívesen jöttek megmutatni értékeiket a megyék. Egymást is nézték, büszkéek is voltak, talán legjobban a nagy sikert arató táncscsoportjukra.

D. I.: Beszélgetésünk elején azzal indítottam, hogy a szakma megújulása az, ami elengedhetetlen. Ahogy figyeljük körülöttünk a világot, mindenhol óriási fejlődés van, mi sem engedhetjük meg magunknak, hogy ne próbáljuk a szakmánkat fejleszteni. A közművelődés mindig igyekezett a társadalmi problémákra reagálni, figyelemmel követte a társadalmi igényeket, és itt van a mi megújulásunk kulcsa. Legyen válaszuk azokra a társadalmi kihívásokra, amelyek a hétköznapi világban megjelennek. A hétköznapi problémák az emberek számára a legnagyobb problémák. Életeket befolyásolnak. Nekünk ebbe az irányba kell fordulni, hiszen olyan hálózatunk van, ami erre egyedülállóan alkalmas. A főigazgató asszony nyitottságának köszönhetően, első terveinkhez képest már sok új dolognak is részesei lettünk, s rögtön az indulásnál kiderült, hogy a hálózat-szerű működésünk az alapja annak, hogy számol és tervez velünk mindenki, akinek a miénkhez hasonlóan, országos elképzelései vannak területek revitalizálásáról. A megyei kollégákon keresztül akár pár óra alatt el tudunk jutni a legkisebb településig. Magyarországon kevés ilyen hálózat van. És ez a garancia arra is, hogy országos hatókörrel bekapcsolódjunk társadalmi problémák kezelésébe. Ezért is születtek meg a mintaprogramok, amelyek a gazdaságfejlesztést segítik. Mi hozzá tudunk járulni emberek készség-képesség fejlesztéséhez, s főleg olyanokéhoz, akik egy kis faluban élnek, és talán kilátástalannak gondolják az életüket.

Arról nem is beszélve, hogy az az ember, aki a mi programjainkba kapcsolódik be – bár ez is pénzbe kerül – közösségben van, talán jobb lelkiállapotba kerül, kevésbé szenved pszichoszomatikus betegségben, és nem egy kórházi kezelésen vesz részt, nem drága gyógyszereket fogyaszt. A társadalomnak a közművelődésre fordított költsége kevesebb és hatéko-

Esszéirópályázat díjátadó ünnepsége a Norvég Nagykövetségen

nyabb. Az amatőr művészetek készségi- és képességfejlesztő szerepét és azt, hogy milyen kompetenciafejlesztést eredményez, nem is említettem. Ha egy fiatal bekapcsolódik egy amatőr művészeti közösségbe, de bármilyen közösségbe – és ebbe a sportot is beleérttem –, ahova rendszeresen jár el, a művészeti ág megismerése mellett nem csak a beilleszkedést sajátítja el, de ezekben a közösségekben azt is megtanulja, hogyan alakítsa a saját életét, és hogyan tegye magát hasznossá mások számára.

Talán még a lokális társadalomfejlesztést megemlítem még. Fontos egy felnőtt embernek, hogy honnan jött, milyenek a gyökerei. Felelősök vagyunk, hogy hogyan indítjuk el a fiatalokat. És a pedagógusok mellett a mi szakmánk az egyetlen, amelyik ebben meghatározó szerepet játszhat.

Jó sok feladatot pakoltam a hátunkra, vállunkra, de hiszem, hogy elbírnak. Nekem fantasztikus élmény ebben a munkában, hogy a kollégák az intézetben és a megyei irodákban

hasonló szemlélettel rendelkeznek. A források és a kapcsolati hálóknak köszönhetően még az eleinte kicsit visszafogottabbak is nyitottabbak lettek. Szép munkát végeznek mindnyájan, ösztönzőleg hatnak egymásra, elindult egy folyamat, amiben nekik köszönhetően az intézet nagyon szép eredményeket ért el, példaértékű eredményeket. Javasolom, hogy a honlapot nézze meg és figyelje, aki a mi egész országra ható munkánkra kíváncsi. Olyan programokról tudósítunk, amelyek tőlünk indulva még egységek, majd megvalósulásnál mindegyikben megjelenik az egyedi szín.

M. A.: Köszönöm a beszélgetést.

Eddig vártam, mert érzékeltem, hogy a módszertani fősztálynak mennyi a munkája, de most szeretném már mondani, hogy a lapnak előnyére válna, ha szorosabb munkakapcsolat lehetne közöttünk. Szeretném Dombi Ildikót a szerkesztőségi bizottság tagjai közé hívni.

D. I. Nincs akadály.

M. A. Köszönöm.

DOMBI ILIDKÓ magyar szakos általános iskolai tanár, művelődési és felnőttképzési menedzser. Pályakezdként, a kamuti Általános Művelődési Központ közművelődési igazgató-helyettese volt, majd 1994-től a Békés Megyei Művelődési Központba került, ahol művelődésszervezőként, majd művészeti osztályvezetőként dolgozott. 2006-tól a Békés Megyei Napsugár Bábszínház művészeti titkára volt, ahol egy induló bábszínházzal kapcsolatos szervezési teendőket látott el. 2007 júliusától ismét a megyei közművelődési feladatellátás területén dolgozott a Békés Megyei Tudásház és Könyvtárban. 2009-től a Békés Megyei IBSEN Oktatási, Művészeti és Közművelődési Nonprofit Kft. irodavezetője, majd ügyvezetője volt. 2012 augusztusától a Nemzeti Művelődési Intézet munkatársa, jelenleg szakmai-módszertani fősztályvezető.